

BIỆN PHÁP QUẢN LÝ XÂY DỰNG VĂN HOÁ NHÀ TRƯỜNG Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ VÕ TRƯỜNG TOÀN, QUẬN 1, THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Chế Thị Hải Linh¹, Trần Minh Thuận²

¹Trường Đại học Vinh

²Trường THCS Võ Trường Toàn, Quận 1, TP. Hồ Chí Minh

Tóm tắt: Nghiên cứu này khảo sát các biện pháp quản lý để phát triển văn hóa trường học tại Trường THCS Võ Trường Toàn, Quận 1, Thành phố Hồ Chí Minh. Kết quả cho thấy cả điểm mạnh và hạn chế trong các hoạt động quản lý văn hóa trường học hiện tại. Mặc dù nhà trường đã thiết lập các giá trị văn hóa rõ ràng và tổ chức nhiều hoạt động giáo dục khác nhau, nhưng vẫn còn những thách thức trong việc thực hiện nhất quán, phân bổ nguồn lực và đánh giá có hệ thống. Nghiên cứu đề xuất năm biện pháp quản lý toàn diện: nâng cao nhận thức của cán bộ quản lý và giáo viên về sự cần thiết của quản lý văn hóa trường học; xây dựng kế hoạch phù hợp với điều kiện của trường; tổ chức và chỉ đạo phát triển văn hóa trường học một cách có hệ thống; thực hiện các cơ chế kiểm tra và đánh giá thường xuyên; và đảm bảo các điều kiện đầy đủ để quản lý hiệu quả.

Từ khóa: quản lý văn hóa trường học, giáo dục trung học, lãnh đạo giáo dục, phát triển tổ chức, Việt Nam

MANAGEMENT MEASURES FOR BUILDING SCHOOL CULTURE AT VO TRUONG TOAN SECONDARY SCHOOL, DISTRICT 1, HO CHI MINH CITY

Che Thi Hai Linh¹, Tran Minh Thuan²

¹Vinh University

²Vo Truong Toan Secondary School, District 1, Ho Chi Minh City

Abstract: This study investigates management measures for developing school culture at Vo Truong Toan Secondary School, District 1, Ho Chi Minh City. The findings reveal both strengths and limitations in current school culture management practices. While the school has established clear cultural values and organized various educational activities, challenges remain in implementation consistency, resource allocation, and systematic evaluation. The study proposes five comprehensive management measures: enhancing awareness among administrators and teachers about the necessity of school culture management; developing appropriate planning aligned with school conditions; organizing and directing school culture development systematically; implementing regular inspection and evaluation mechanisms; and ensuring adequate conditions for effective management.

Keywords: school culture management, secondary education, educational leadership, organizational development, Vietnam

Nhận bài: 16/05/2025

Phản biện: 19/06/2025

Duyệt đăng: 24/06/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay, văn hóa nhà trường được xem là yếu tố then chốt quyết định chất lượng giáo dục và sự phát triển toàn diện của học sinh. Văn hóa nhà trường không chỉ là hệ thống các giá trị, chuẩn mực và truyền thống được hình thành trong quá trình phát triển của nhà trường, mà còn là nền tảng định hướng mọi hoạt động giáo dục, tạo nên bản sắc riêng và sức mạnh nội tại cho mỗi cơ sở giáo dục. Nhận thức được tầm quan trọng này, Đảng và Nhà nước đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo về xây dựng môi trường giáo dục lành mạnh, đặc biệt là Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và Chỉ thị số 08/CT-TTg về triển khai Chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

Tại trường THCS Võ Trường Toàn, Quận 1, TP Hồ Chí Minh, mặc dù đã có nhiều nỗ lực trong xây dựng văn hóa nhà trường, nhưng vẫn còn tồn tại những hạn chế như kế hoạch chưa cụ thể, việc tổ chức thực hiện thiếu đồng bộ, công tác kiểm tra

đánh giá còn hình thức. Những hạn chế này đòi hỏi cần có những biện pháp quản lý hiệu quả hơn để xây dựng văn hóa nhà trường phù hợp với đặc điểm riêng của đơn vị, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện. Nghiên cứu tập trung đề xuất các biện pháp quản lý xây dựng văn hóa nhà trường tại trường THCS Võ Trường Toàn nhằm khắc phục những tồn tại và phát huy tối đa vai trò của văn hóa nhà trường trong việc hình thành nhân cách và phát triển năng lực cho học sinh.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Thực trạng quản lý xây dựng văn hoá nhà trường ở trường trung học cơ sở Võ Trường Toàn, quận 1, thành phố Hồ Chí Minh

Nghiên cứu thực trạng quản lý xây dựng văn hóa nhà trường tại trường THCS Võ Trường Toàn được thực hiện thông qua khảo sát 299 đối tượng, bao gồm 79 cán bộ quản lý, giáo viên và 220 học sinh khối 8, 9. Kết quả cho thấy nhà trường đã đạt được nhiều thành tựu đáng ghi nhận trong việc

xây dựng văn hóa học đường. Cụ thể, đội ngũ cán bộ quản lý và giáo viên có nhận thức tương đối đầy đủ về tầm quan trọng của văn hóa nhà trường, thể hiện qua việc xây dựng hệ thống mục tiêu, giá trị cốt lõi rõ ràng và triển khai đa dạng các hoạt động giáo dục ý nghĩa. Công tác kiểm tra, đánh giá được thực hiện khá bài bản với việc thành lập đoàn kiểm tra chuyên trách và xây dựng tiêu chí cụ thể. Đặc biệt, sự phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường với chính quyền địa phương và phụ huynh học sinh đã tạo nguồn lực quan trọng cho các hoạt động văn hóa.

Tuy nhiên, khảo sát chỉ ra những hạn chế cần khắc phục. Sự chênh lệch trong nhận thức giữa các thành viên dẫn đến thiếu đồng bộ trong triển khai. Nguồn lực tài chính và nhân sự còn hạn chế, chưa có bộ phận chuyên trách với cơ cấu phù hợp. Việc phân công nhiệm vụ còn chung chung, thiếu rõ ràng về trách nhiệm và quyền hạn. Công tác kiểm tra, giám sát chưa kịp thời, hệ thống đánh giá chưa đồng bộ, việc lấy ý kiến phản hồi còn thụ động. Những hạn chế này xuất phát từ nhiều nguyên nhân khách quan và chủ quan, trong đó công tác quản lý chưa thực sự hiệu quả là nguyên nhân chủ yếu, đòi hỏi cần có biện pháp quản lý đồng bộ và phù hợp hơn.

2.2. Biện pháp quản lý xây dựng văn hoá nhà trường ở trường trung học cơ sở Võ Trường Toản, quận 1, thành phố Hồ Chí Minh

2.2.1. Tổ chức nâng cao nhận thức cho cán bộ quản lý và giáo viên về sự cần thiết phải quản lý xây dựng văn hóa nhà trường ở trường trung học cơ sở Võ Trường Toản, Quận 1, thành phố Hồ Chí Minh

Biện pháp nhằm giúp cán bộ quản lý và giáo viên hiểu rõ tầm quan trọng và ý nghĩa sâu sắc của việc xây dựng văn hóa nhà trường trong bối cảnh đổi mới giáo dục. Thông qua việc nâng cao nhận thức, tạo sự thống nhất trong tư tưởng và hành động của toàn thể đội ngũ, giúp họ nhận thức đầy đủ về vai trò, trách nhiệm của mình trong quá trình xây dựng và phát triển văn hóa nhà trường.

Biện pháp tập trung vào những nội dung sau:

Thứ nhất, cần triển khai theo quy trình có hệ thống và liên tục trong suốt năm học. Ngay từ đầu năm học, nhà trường tổ chức hội nghị cán bộ công chức để phổ biến kế hoạch, trong đó nhấn mạnh xây dựng văn hóa nhà trường là nhiệm vụ trọng tâm.

Thứ hai, trong năm học, lồng ghép tuyên truyền vào các cuộc họp hội đồng sư phạm, họp chuyên môn và sinh hoạt đoàn thể. Mỗi cuộc họp dành ít nhất 30 phút để cán bộ phụ trách báo cáo tình hình triển khai, đưa ra định hướng và lắng nghe ý kiến đóng góp của giáo viên.

Thứ ba, tổ chức các buổi tọa đàm, diễn đàn chuyên đề với nội dung thiết thực như “Xây dựng văn hóa nhà trường - Trách nhiệm của mỗi thầy cô”, “Gương sáng thầy cô - Tấm gương để học sinh noi theo”. Thông qua các hoạt động này, giáo viên có cơ hội trao đổi kinh nghiệm, học hỏi lẫn nhau và được tuyên dương những tấm gương tiêu biểu.

Để biện pháp đạt hiệu quả cao, cần có sự ủng hộ và chỉ đạo quyết liệt từ Ban giám hiệu nhà trường. Ban giám hiệu xác định rõ xây dựng văn hóa nhà trường là nhiệm vụ trọng tâm, thường xuyên, từ đó bố trí thời gian, kinh phí và nhân lực phù hợp cho các hoạt động tuyên truyền, tập huấn nâng cao nhận thức về sự cần thiết phải quản lý xây dựng văn hóa nhà trường phù hợp với yêu cầu đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục.

2.2.2. Lập kế hoạch xây dựng văn hóa nhà trường phù hợp với điều kiện của nhà trường ở trường trung học cơ sở Võ Trường Toản, Quận 1, thành phố Hồ Chí Minh

Mục tiêu của biện pháp là nhằm đảm bảo tính khả thi và hiệu quả trong quá trình triển khai xây dựng văn hóa nhà trường. Việc xây dựng kế hoạch cụ thể, chi tiết dựa trên phân tích đánh giá thực trạng văn hóa nhà trường, điều kiện cơ sở vật chất, nguồn lực tài chính và đặc điểm đội ngũ giáo viên, học sinh giúp nhà trường xác định rõ mục tiêu, nội dung và phương thức tiến hành phù hợp nhất.

Để thực hiện biện pháp này có hiệu quả cần tập trung vào các nội dung sau:

Thứ nhất, tiến hành khảo sát đánh giá toàn diện thực trạng văn hóa nhà trường thông qua thu thập ý kiến từ giáo viên, học sinh, phụ huynh về các mặt như tâm nhìn sứ mệnh, môi trường làm việc học tập, mối quan hệ giữa các thành viên, phong cách lãnh đạo...

Thứ hai, xác định mục tiêu cụ thể và khả thi cho từng giai đoạn. Với vị trí trung tâm Quận 1, trường THCS Võ Trường Toản có thuận lợi về vị trí địa lý nhưng cũng đối mặt thách thức về sự đa dạng thành phần học sinh và kỳ vọng cao từ phụ huynh. Do đó, mục tiêu giai đoạn 2025-2030 là xây dựng môi trường học đường an toàn, lành mạnh, thân thiện, phát triển toàn diện nhân cách học sinh.

Thứ ba, xây dựng hệ thống giá trị cốt lõi và chuẩn mực văn hóa làm kim chỉ nam cho mọi hoạt động và kế hoạch thực hiện khoa học với các nhiệm vụ, giải pháp cụ thể cho từng giai đoạn.

Thứ tư, việc lập kế hoạch cần tuân thủ theo quy trình khoa học gồm 6 bước như sau: Bước 1: Thành lập Ban chỉ đạo do Hiệu trưởng làm trưởng ban và tổ giúp việc gồm giáo viên có năng lực,

am hiểu về xây dựng văn hóa nhà trường; Bước 2: Tổ chức lấy ý kiến rộng rãi từ cán bộ, giáo viên, học sinh và các bên liên quan thông qua nhiều hình thức như phiếu khảo sát, hội nghị, tọa đàm về đánh giá thực trạng, mong muốn và đề xuất giải pháp; Bước 3: Tổng hợp, phân tích ý kiến một cách khách quan, khoa học, chú ý những vấn đề được nhiều người quan tâm, sàng lọc ý kiến trái chiều để hình thành giải pháp phù hợp; Bước 4: Xây dựng dự thảo kế hoạch với cấu trúc rõ ràng gồm cơ sở xây dựng, mục tiêu, nhiệm vụ và giải pháp, tổ chức thực hiện, điều khoản thi hành; Bước 5: Hoàn thiện và ban hành kế hoạch sau khi tiếp thu ý kiến góp ý, tổ chức phổ biến quán triệt đến toàn thể cán bộ, giáo viên, học sinh; Bước 6: Tổ chức thực hiện, giám sát và điều chỉnh kế hoạch kịp thời khi cần thiết.

Để thực hiện có hiệu quả biện pháp này, cần tiến hành tự đánh giá, khảo sát thu thập ý kiến về thực trạng văn hóa nhà trường để xác định rõ những mặt tích cực, hạn chế và nguyên nhân, làm căn cứ đề ra nội dung, giải pháp cải thiện và phát huy điểm mạnh. Đồng thời, cần đảm bảo sự tham gia đóng góp ý kiến rộng rãi của đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên trong quá trình lập kế hoạch để tạo tính thiết thực, phù hợp với điều kiện thực tế và sự đồng thuận khi triển khai.

2.2.3. Tổ chức, chỉ đạo xây dựng văn hóa nhà trường ở trường trung học cơ sở Võ Trường Toản, Quận 1, thành phố Hồ Chí Minh

Biện pháp nhằm đảm bảo sự lãnh đạo, quản lý thống nhất, sâu sát và quyết liệt từ cấp lãnh đạo cao nhất đến các tổ chức đoàn thể và mỗi cá nhân trong nhà trường. Thông qua việc tổ chức chỉ đạo chặt chẽ, tạo ra sự chuyển biến mạnh mẽ, tích cực trong nhận thức và hành động của các thành viên đối với xây dựng văn hóa nhà trường.

Nội dung của biện pháp tập trung vào các hoạt động sau:

Thứ nhất, xây dựng và thực hiện nghiêm túc nội quy, quy định về đạo đức nhà giáo, quy tắc ứng xử trong nhà trường. Bộ nội quy cần được xây dựng đầy đủ, chi tiết, phù hợp với điều kiện cụ thể của trường, có sự tham gia đóng góp ý kiến của mọi thành viên. Quy định không chỉ nêu rõ chuẩn mực về tác phong, lối sống mà còn chú trọng yếu tố giáo dục, hướng đến những giá trị nhân văn. Giáo viên phải thể hiện sự nhiệt tình, tận tâm, yêu nghề; học sinh cần chăm ngoan, lễ phép, đoàn kết. Sau khi ban hành, nhà trường thường xuyên tuyên truyền, giáo dục và yêu cầu mọi thành viên nghiêm túc chấp hành.

Thứ hai, tổ chức các phong trào thi đua và hoạt động giáo dục rèn luyện đạo đức, lối sống,

kỹ năng sống cho học sinh. Hàng tháng triển khai phong trào “Lớp văn minh, sạch đẹp”, “Cá nhân học sinh tiên tiến, gương mẫu” với tiêu chí cụ thể về ứng xử, vệ sinh, trang phục, ý thức học tập. Học sinh đạt thành tích được tuyên dương trước toàn trường, biểu dương trên bảng tin và website.

Thứ ba, xây dựng cảnh quan, môi trường sư phạm xanh, sạch, đẹp, an toàn, thân thiện. Với vị trí trung tâm quận, nhà trường cần phát huy tối đa không gian để tạo môi trường giáo dục lành mạnh. Hàng năm rà soát, sửa chữa phòng học, phòng chức năng, trang thiết bị, đặc biệt chú trọng phòng vi tính, thư viện, sân chơi. Khuôn viên được trồng nhiều cây xanh tạo cảnh quan thoáng mát.

Thứ tư, tăng cường phối hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội trong xây dựng văn hóa. Chủ động phối hợp với chính quyền địa phương, đoàn thể, doanh nghiệp tổ chức tuyên truyền về truyền thống và giá trị tốt đẹp của nhà trường, vận động sự ủng hộ về tinh thần và vật chất cho các hoạt động văn hóa.

Để thực hiện hiệu quả biện pháp này, cần có sự quyết tâm và quyết liệt của Ban giám hiệu, đặc biệt là vai trò của Hiệu trưởng trong việc trực tiếp chỉ đạo xây dựng kế hoạch, phân công nhiệm vụ cụ thể và thường xuyên kiểm tra đôn đốc tiến độ. Các thành viên được phân công phải có tinh thần trách nhiệm cao, năng động sáng tạo trong triển khai.

2.2.4. Thường xuyên kiểm tra, đánh giá xây dựng văn hóa nhà trường ở trường trung học cơ sở Võ Trường Toản, Quận 1, Thành phố Hồ Chí Minh

Thực hiện biện pháp này nhằm kịp thời nắm bắt tình hình triển khai, những kết quả đạt được cũng như khó khăn, vướng mắc trong quá trình xây dựng văn hóa nhà trường. Từ thông tin thu thập qua kiểm tra đánh giá, nhà trường có cơ sở để điều chỉnh những bất cập, tìm giải pháp khắc phục hạn chế và phát huy những mặt tích cực phù hợp với thực tế.

Để thực hiện biện pháp này cần tập trung vào các nội dung sau:

Thứ nhất, xây dựng kế hoạch kiểm tra đánh giá toàn diện và chi tiết với mục đích, yêu cầu, nội dung, phương pháp, tiêu chí đánh giá và quy định khen thưởng kỷ luật rõ ràng. Kế hoạch xác định tần suất kiểm tra định kỳ hàng tháng, giữa kỳ, cuối kỳ và kiểm tra đột xuất, phân công nhiệm vụ cụ thể cho từng thành viên của nhà trường.

Thứ hai, tổ chức kiểm tra giám sát thường xuyên việc chấp hành nề nếp kỷ cương trong hoạt động giáo dục. Lãnh đạo nhà trường cùng tổ trưởng chuyên môn kiểm tra việc đảm bảo yêu cầu về nề nếp kỷ luật như đi học đúng giờ, chuẩn bị bài chu đáo, đeo băng tên, mặc đồng phục, giữ vệ sinh lớp học.

Thứ ba, kiểm tra đánh giá việc thực hiện nội quy, quy định về chuẩn mực đạo đức và quy tắc ứng xử. Hiệu trưởng phân công theo dõi giám sát việc tuân thủ các quy định đã ban hành. Với giáo viên, tập trung kiểm tra phẩm chất chính trị, đạo đức lối sống, tinh thần trách nhiệm, thái độ phục vụ và giao tiếp ứng xử. Với học sinh, chú trọng hành vi đạo đức, ý thức kỷ luật và tinh thần học tập rèn luyện.

Thứ tư, kiểm tra đánh giá tính tích cực tham gia các hoạt động xây dựng văn hóa. Hàng tháng đánh giá sự tham gia của cán bộ, giáo viên, học sinh vào phong trào thi đua, hoạt động ngoại khóa, câu lạc bộ, giao lưu văn nghệ thể thao.

Thứ năm, áp dụng linh hoạt nhiều phương pháp và hình thức kiểm tra như kiểm tra trực tiếp qua dự giờ thăm lớp, kiểm tra gián tiếp qua phiếu hỏi và hộp thư góp ý, kết hợp kiểm tra định kỳ với đột xuất. Đa dạng hóa các hình thức như kiểm tra hồ sơ sổ sách, kiểm tra chéo giữa các nhóm, phúc tra sau kiểm tra để đánh giá tính bền vững.

2.2.5. Đảm bảo các điều kiện để quản lý xây dựng văn hóa nhà trường hiệu quả ở trường trung học cơ sở Võ Trường Toản, Quận 1, Thành phố Hồ Chí Minh

Biện pháp nhằm tạo môi trường và động lực thuận lợi để các hoạt động xây dựng văn hóa được triển khai đồng bộ, liên tục và đạt hiệu quả cao.

Để thực hiện tốt biện pháp, cần tập trung vào các nội dung sau:

Thứ nhất, tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ quản lý và giáo viên đủ về số lượng, đồng bộ về cơ cấu, vững vàng về chuyên môn nghiệp vụ và phẩm chất đạo đức. Nhà trường thường xuyên rà soát, bổ sung kịp thời giáo viên còn thiếu, chú trọng cân đối cơ cấu giữa giáo viên trẻ và có kinh nghiệm.

Thứ hai, chú trọng công tác quy hoạch và phát

triển đội ngũ cán bộ quản lý các cấp. Hiệu trưởng và Phó Hiệu trưởng được quy hoạch trong diện nguồn cán bộ lâu dài, tạo điều kiện tham gia bồi dưỡng lý luận chính trị, quản lý giáo dục. Đối với tổ trưởng, tổ phó chuyên môn và giáo viên chủ nhiệm, xây dựng tiêu chí cụ thể về phẩm chất, năng lực, uy tín, phân công nhiệm vụ hợp lý để phát huy khả năng.

Thứ ba, đầu tư xây dựng cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học hiện đại đồng bộ. Với diện tích hạn chế ở trung tâm Quận 1, nhà trường tận dụng tối đa quỹ đất, tranh thủ sự hỗ trợ của chính quyền để xây dựng cơ sở vật chất khang trang.

Thứ tư, xây dựng môi trường làm việc chuyên nghiệp, dân chủ, đoàn kết thân thiện. Ban giám hiệu và các tổ chức đoàn thể phát huy tinh thần đoàn kết, tổ chức hoạt động giao lưu tập thể.

Thứ năm, đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý và giảng dạy. Xây dựng hệ thống thông tin điện tử kết nối đồng bộ các bộ phận.

III. KẾT LUẬN

Nghiên cứu đã đề xuất năm biện pháp quản lý xây dựng văn hóa nhà trường tại trường THCS Võ Trường Toản, Quận 1, TP.HCM bao gồm: nâng cao nhận thức cho cán bộ quản lý và giáo viên; lập kế hoạch phù hợp với điều kiện nhà trường; tổ chức chỉ đạo thực hiện đồng bộ; kiểm tra đánh giá thường xuyên; và đảm bảo các điều kiện cần thiết. Các biện pháp này có mối quan hệ chặt chẽ, bổ sung lẫn nhau, tạo thành hệ thống quản lý toàn diện. Việc triển khai đồng bộ các biện pháp sẽ góp phần khắc phục những hạn chế hiện tại, phát huy điểm mạnh sẵn có, từng bước xây dựng nền văn hóa nhà trường lành mạnh, thân thiện, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và phát triển toàn diện cho học sinh trong bối cảnh hội nhập.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Chính phủ, Chỉ thị 08/CT-TTg ngày 01/06/2022 về tăng cường triển khai công tác xây dựng văn hóa học đường do Thủ tướng Chính phủ ban hành
2. Đảng Cộng sản Việt Nam Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 04/11/2013 về "đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng XHCN và hội nhập quốc tế"
3. Phạm Minh Hạc (2012), "Xây dựng văn hóa học đường phải là mối quan tâm của mọi nhà trường", Tạp chí Ban Tuyên giáo, Hà Nội.
4. Nguyễn Thị Mỹ Lộc, Nguyễn Vũ Bích Hiền (2019), *Quản lý văn hóa nhà trường*, Nhà xuất bản Đại học Quốc Gia Hà Nội
5. My Giang Sơn (2020). *Quản lý hoạt động xây dựng văn hóa ứng xử ở trường phổ thông*. Tạp chí Giáo dục.